

DOI 10.31651/2524-2660-2019-3-161-167  
ORCID 0000-0002-6022-1628

**МАНЬКОВСЬКА Олена Юріївна,**

аспірантка, Київський міжнародний університет  
e-mail: ovatsiya15@gmail.com

УДК 378.792/793.3(73):37.043

### **ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД**

*Проаналізовано особливості формування сценічної майстерності майбутнього актора, що відбивається і на його виконавській творчості, і на професійній компетентності засобами інноваційних технік.*

*Визначено, що сценічна майстерність є одним із найважливіших складників професійної компетентності та діяльності майбутнього актора, виступає запорукою професійної самореалізації актора та впливає на подальшу професіоналізацію, яка трактується як комплексне багаторівневе та структурне утворення, що охоплює фізіологічно-психологічні аспекти особистості актора і формується в процесі професійної підготовки.*

*Встановлено етапи формування сценічної майстерності майбутнього актора.*

*Зроблено висновок, що врахування особливостей формування сценічної майстерності у процесі професійної підготовки майбутніх акторів дозволяє дібрати ефективні та якісні форми, методи та засоби для підготовки конкурентоспроможних фахівців театрального мистецтва.*

**Ключові слова:** сценічна майстерність; майбутні актори; театральне мистецтво.

**Постановка проблеми.** Соціокультурні зміни, пов'язані з входженням

України до світового співтовариства, налагодження міжнародних контекстів у різних сферах діяльності, інформатизація суспільства зумовлюють потребу у фахівцях, здатних зробити значний внесок у розвиток духовних цінностей, у збереження національних традицій, у виявлення естетичних, морально-етичних, психологічних проблем сучасного суспільства. Провідна роль у пошуку шляхів успішного виконання цих завдань належить театральному мистецтву. Оскільки актор як фахівець є носієм специфіки театру, його комунікативні вміння, здатність взаємодіяти та спілкуватися сприяють вирішенню нагальних суспільних питань і є свідченням професійної компетентності [1], яка визначається сформованістю сценічної майстерності актора. Сценічна майстерність є одним із ключових складників професійної діяльності акторів, а відтак потребує окремої та особливої уваги, як теоретиків так і практиків зокрема.

Сучасний стан розвитку теорії і практики професійної підготовки вимагає комплексного міждисциплінарного підходу до вивчення проблеми формування сценічної майстерності у процесі фахової підготовки, а отже, розгляд широкого спектру теоретичних та методичних аспектів у контексті вітчизняних та зарубіжних досліджень. Перспективність формування та розвитку сценічної майстерності майбутнього актора драматичного театру забезпечується її послідовною та фундаментальною опорою на методологічні та методичні засади, на принципи сценічної педагогіки як складової мистецтвознавства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Огляд фундаментальних праць з теорії театального мистецтва свідчить, що серед проблем сценічно-виконавського процесу в майбутніх акторів театру увага приділялася таким аспектам проблеми, як еволюція театру (Б. Брехт, Є. Вахтангов, М. Захаров, А. Курбас, В. Мейерхольд, А. Михайлов, К. Станіславський, Ю. Станішевський, Д. Стрелер, М. Чехов); проблема свідомого опанування творчих процесів (Б. Ананьєв, Г. Батищев, М. Бахтін, А. Виготський, І. Павлов, Д. Узнадзе); діагностика та розвиток художньої обдарованості актора (П. Єршов, Б. Зон, Є. Колчін, І. Кох, Н. Рождественська); техніка постановки голосу і фізіологія цього процесу (Д. Аспелунд, А. Дмитрієв,

Ф. Заседателев, А. Зданович, І. Левідов, Л. Работнов); формування і удосконалення вокально-виконавських навичок (В. Антонюк, Д. Белявська, Є. Вознесенська, Н. Гребенюк, І. Колодуб, Н. Малишева, П. Понтрягін, В. Садовніков, П. Троніна). Проблема особливостей формування сценічної майстерності актора, що відбивається і на його виконавській творчості, і на професійній компетентності засобами інноваційних технік, ще не знайшла фундаментального відбитку у працях вітчизняних дослідників, а отже, потребує окремого аналітичного огляду вітчизняних та зарубіжних теоретичних узагальнень та досліджень значення та сутності феномена «сценічної майстерності актора», його структури та місця у структурі професійної компетентності майбутнього актора, що визначає **мету дослідження** і зміст даної статті.

Реалізацію мети започаткованого аналітичного дослідження вбачається через розв'язання таких завдань: з'ясування значення та сутності поняття «сценічна майстерність майбутніх акторів»; визначення його структури та особливостей у контексті теоретико-практичних досліджень вчених.

Ефективними та доцільними методами реалізації завдань започаткованого аналітичного дослідження є комплекс теоретичних *методів*, серед яких провідними вважаємо аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація психологічної, педагогічної, філософської та мистецької літератури з питань формування сценічної майстерності в цілому та акторської майстерності зокрема; структурування фактичної інформації та дослідницьких даних; прогностичний метод дозволить сформулювати висновки щодо перспективності використання отриманих теоретичних результатів та узагальнень для впровадження їх у емпіричних дослідженнях та безпосереднього вивчення реального стану сформованості сценічної майстерності майбутніх акторів тощо.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Проблема формування сценічної майстерності фахівців театального мистецтва не є абсолютно новою для вітчизняної теорії і практики. Так вітчизняними науковцями актуалізувались теми сценічного перевтілення (Б. Захава, В. Кочнев, Р. Натадзе, Н. Рождественська, Ю. Стромов, А. Тальян П. Якобсон); методам сценічного мистецтва (Б. Брехт,

Є. Вахтангов, М. Захаров, В. Немирович-Данченко, К. Станіславський, Г. Товстоногов, М. Чехов) тощо. Про значення формування сценічної майстерності у майбутніх вокалістів йдеться в наукових працях В. Антонюк, І. Герсамія, Н. Гребенюк, О. Єрошенко, М. Жишкович, І. Колодуб, П. Троніна; психолого-аналітичним і психолого-педагогічним аспектам розвитку особистості музиканта-виконавця присвячено роботи В. Білоус, Л. Василенко, О. Катрич, О. Михайличенко, Т. Сирятської. В основі сценічної майстерності лежить система видатного майстра театру, великого вченого К. Станіславського, яка виступає не тільки як наука про акторську творчість, але й як наука про те, як, спираючись на об'єктивні закони, плекати, розвивати, збагачувати різні здібності, і не лише сценічні. Видатний режисер та викладач акторської майстерності наголошував на тому, що актор має прожити свою роль через перевтілення у свого героя, лише за дотримання такої умови можлива професійна самореалізація актора [2].

Сценічна майстерність та акторське мистецтво є предметом таких наук як театральна педагогіка, сучасна естрадна педагогіка, педагогічні науки (де відбулась трансформація з урахуванням специфіки у педагогічну майстерність), мистецька освіта. Культурологічну спрямованість підготовки майбутніх акторів забезпечується включенням до програм підготовки гуманітарних дисциплін, в яких розкриваються та вивчаються різні види мистецтва. Адже сфера впливу майбутнього актора – внутрішній світ людини. Сформованість сценічної майстерності допоможе майбутньому актору розвинути задатки природного артистизму, набути вміння використовувати зовнішні прийоми техніки артистизму в професійній діяльності.

Зазначимо, що у процесі формування сценічної майстерності неабияку роль відіграє артистизм, який В. Загвязинський вважає особливою, образно-емоційною мовою творення нового; проникливий стиль співтворчості педагога й учня, орієнтований на розуміння та діалог з іншим; витончене й тонке мереживо створення живого почуття, знання й змісту, що народжуються «тут і зараз» [3, с. 31]. Це здатність майже миттєво переключатися на нові ситуації, опинятися в новому образі. Це багатство особистісних

виявів, образний шлях постановки й вирішення проблеми, гра уяви, натхнення, відчуття внутрішньої волі. Дослідниця О. Булатова вважає, що артистизм – не тільки здатність красиво, переконливо щось передати, а й емоційно вплинути на вихованця. «Справжній артистизм – це краса й багатство внутрішнього світу педагога, уміння вирішувати завдання, проектувати майбутнє. Артистизму не можна навчитися, прочитавши або запам'ятавши положення, які містяться в книгах. Можна зрозуміти й прийняти ідеї, залучитися до роботи щодо виявлення та розвитку здібностей і вмінь, пов'язаних із фантазією й інтуїцією, імпровізацією, технікою та виразністю мови й рухів, самопрезентацією, відкритістю, переконливістю» [4, с. 47]. Артистизм трактується не тільки як здатність до перевтілення, але й як цілісна система особистісних рис, котрі сприяють вільному самовираженню особистості. Тим самим особистість наче створює себе заново. Артистизм передбачає здатність майбутнього актора створити власний стиль діяльності, свій неповторний імідж, показниками якого є такі вміння: подібатися дітям, молоді, захоплювати їх; самоконтроль, саморегуляція, установлення контакту з будь-якою аудиторією; здатність розуміти психіку дітей, їх почуття та співчувати їм, а також ставити себе на місце молодого людини та зрозуміти її реакцію, поведінку; здатність перевтілюватися і виконувати різні ролі; бути режисером, вдало використовувати театральне мистецтво та його творчий метод – театралізацію. Педагогічний артистизм передбачає відвертість і безпосередність педагога, уміння говорити й діяти прямо. Артистичний актор володіє також здатністю «зараження» своїми переживаннями, сумнівами, радістю інших людей. Тож, під «артистизмом» визначаємо цілий комплекс якостей особистості, необхідних майбутньому актору в професійній діяльності: виразність слова, жести, сила впливу на аудиторію, багатство емоцій та здатність управляти ними, творча активність, образне мислення, самобутність, націленість на естетичні та духовні ідеали.

Відтак, значення формування сценічної майстерності у майбутніх акторів театру не викликає сумнівів, оскільки: забезпечує цілісну професійну підготовку; уможливорює формування базових професійних навичок для професійної

діяльності та реалізації актора; сприяє розкриттю особистісних позитивних якостей та потенціалу студента; є базою для формування професійної компетентності майбутнього актора. Звертаючись до сутності феномену «сценічна майстерність» важливо звернутися поетапно до тлумачення понять у педагогічних, психологічних та тлумачних словників. Так, за визначення поданим у тлумачному словнику «сценічний», той що пов'язаний зі сценою, театром, театральною діяльністю та театральним мистецтвом [5, с. 1423], в якому поняття «сцена» визначається як поле діяльності, поприще [5, с. 1422]. У словнику театральних термінів сценічний вживається у контексті поняття «сценічна система» – сукупність знаків, що належать одному й тому самому матеріалові (освітлення, жести, сценографія тощо) та утворюють семіологічну систему опозицій, інформаційної надлишковості й доповнюваності тощо [6, с. 425].

Поняття «майстерності» має більш широкі трактування, зокрема у тлумачному словнику «майстерність» ознака за значенням «майстерний»; умілість, вправність; висока якість виконаної роботи, твору; досконалість [5, с. 637]. У словнику театральних термінів «майстерність» пов'язано з поняттям «сценічна манера», у значенні стиль виконання. Сценічна манера (або мистецтво) викладу – спосіб використання сценічного механізму для залучення у виставі персонажів, місця й дії, що розгортатиметься на сцені. Така манера викладу (в сучасному тлумаченні – стилю та індивідуальної манери висловлювання) зазвичай не має нічого спільного з манерою текстового викладу. Вона свідчить про практику сценічної постави з її інструментарієм, матеріалом і специфічною технікою передачі глядачеві того чи іншого сенсу. Щоб таке порівняння було достатньо обґрунтованим, варто передовсім встановити лексику реєстрів, одиниць і засобів сценічної практики. Сценічна манера викладу у випадку, коли її реалізує один митець, контролюючи всю сукупність сценічних систем, у тім числі й текст, і організовуючи взаємодію цих систем, аби вистава стала не напівфабрикатом тексту, а основою театального сенсу, є не чим іншим, як *поставою* [6, с. 241]. Це означає, що сценічна майстерність передбачає не лише технічні аспекти відтворення тексту, але й синтез отриманого для подачі публіці тексту,

передача змісту шляхом фізіологічної складової (постава, темп і тембр голосу, володіння інтонацією тощо).

Окремий науковий інтерес у започаткованому дослідженні становить структура сценічної майстерності. Доцільність вивчення цього аспекту пояснюється ще й тим, що знання особливостей структури уможливає оптимізацію процесу професійної підготовки майбутніх акторів через коректний підбір форм, методів та засобів навчання з урахуванням етапів формування сценічної майстерності.

Важливим доробком у розробці структури сценічної майстерності майбутнього актора є запропоновані К. Станіславським принципи виховання актора. За переконаннями К. Станіславського створення образу починається з переживань (подібно до героя), потім актор виходить на фізичну дію. Принцип: «спочатку відчуваю, потім дію». Таким чином, система К. Станіславського включає п'ять основних принципів, на які має спиратися сценічне виховання актора: принцип життєвої правди; принцип ідейної активності мистецтва, що знайшов відображення у вченні про надзавдання; принцип, що встановлює дію в якості основного збудника сценічних хвилювань та основного матеріалу в акторському мистецтві; принцип органічності творчості актора; принцип творчого перевтілення актора в образ [2].

Для формування сценічної майстерності майбутніх акторів важливим є врахування фізіолого-психологічних особливостей: тіло, пластика, моторика, голосові данні (дикція, дихальний апарат, голосові зв'язки), музичний слух, почуття ритму, емоційність, спостережливість, пам'ять, уява, фантазія, ерудиція, швидкість реакції тощо. Відповідно кожна з цих якостей потребує в своєму розвитку постійного тренінгу – саме це дозволяє актору постійно знаходитись у формі. Як балетному актору потрібно щоденно тренуватись біля станка, оперному – вокальні вправи, так майбутньому актору необхідно щоденно займатись сценічною мовою та рухом. Доцільним у цьому аспекті буде зазначити твердження К. Станіславського, що будь-яка майстерність, а сценічна особливо, вимагає вироблення відповідної техніки. Автор також зазначав, що вади, які в житті минають легко, стають помітними перед освітленою рампою і настирливо лізуть в очі глядачам. Це зрозуміло: на сценах

людське життя показується у вузькому просторі сценічної рамки. На це життя, втиснуте в театральний портал, дивляться в біноклі, його розглядають, немов мініатюру, в лупу. При цьому від уваги глядачів не вислизнуть жодні деталі, навіть найдрібніші подробиці. Якщо прямі руки, які піднімаються, як шлагбауми, терпимі в житті, то на сцені вони недопустимі. Вони надають дерев'янінню фігурі людини, перетворюючи її на манекен. Здається, що в таких акторів душа схожа до рук – дерев'яна. Якщо до цього додати ще й прямий, як жердина, хребет, то вийде в повному розумінні слова «дуб», а не людина. Що може проявити таке «дерево»? Які переживання?» [2] Оскільки формування сценічної майстерності потребує освоєння відповідної техніки, студенти – майбутні актори повинні досконало опанувати навичкою м'язової свободи, адже м'язові «затиски», які виникають у людини на психологічному рівні, є неабиякою перешкодою словесній дії. Саме тому доцільно дослідити особливості навчання студентів словесній дії як невід'ємної частини акторської гри [7, с. 58].

Зазначене, вказує на те, що першим етапом формування сценічної майстерності буде – врахування викладачем фізіологічних та психологічних даних майбутнього актора. Збоку актора необхідним є розвиток гнучкості означених психічних процесів та володіння тілом, як фізіологічного засобу відтворення образу [8]. Наступним аспектом у процесі формування сценічної майстерності майбутніх акторів є розвиток гнучкості та автоматизації психологічних процесів та фізичних дій, які пов'язані з технікою та манерою виконання. Рівень розподілу уваги залежить від освоєння людиною діяльності, автоматизації дій. Особливістю акторської уваги є те, що, навіть за наявності глядача – тобто ситуації, коли актор сам є об'єктом чийсь уваги – зберегти довільну увагу на об'єкті відповідно до сюжету. Така форма уваги потребує тренування, тому наступним етапом формування сценічної майстерності майбутніх акторів є вправлення у виконанні акторських дій та доведення їх до автоматизму. Логічним продовженням процесу формування сценічної майстерності буде відтворення майбутнім актором образу на сцені та оцінка якості відтворення через зовнішню реакцію (публіка), відгуки експертів та фахівців. Реф-

лексія – один із завершальних етапів формування сценічної майстерності, оскільки передбачає, що в процесі професійної підготовки та практики майбутній актор повинен створювати ситуацію подальшого вдосконалення своєї професійної діяльності. Так, В. Зінченко, вивчаючи буттєвий і рефлексивний рівні свідомості, пише про те, що рефлексивний рівень свідомості одночасно є ситуативний, в ньому завжди визначаються значення і смисли чогось: образу, дії, життя [9]. Отже, можемо констатувати, що в процесі професійної підготовки всі можливості рефлексії в розвитку і саморозвитку особистості використовуються в більшій чи меншій мірі, основна увага особистості у цьому випадку спрямована на розширення обсягів пам'яті по засвоєнню змісту отриманого досвіду.

Аналіз етапів формування сценічної майстерності майбутнього актора дозволяє виокремити такі її структурні компоненти: особистісний (поняття «майстерність» невідривне від конкретної особистості, а тому завжди має глибоко індивідуальний характер; мотиваційний компонент (потреба у самовдосконаленні й самовираженні, у вдосконаленні емоційної культури); когнітивний (інтегративне поняття, яка передбачає синтез знань, досвіду і якостей особистості, вдосконалення знань з фаху, театральної педагогіки, психології, фізіології, філософії, світової культури, моралі та етики); організаційно-процедурний (здатність рухатися до мети, чітко уявляти її з різних сторін, а також прагнення до удосконалення і завершення розпочатої справи на як найвищому якісному рівні); творчо-рефлексивний (уміння керувати власним психофізичним станом (емоціями, настроєм), знімати зайву психічну та фізичну напругу, стан творчого самовираження, активності, різнопланового бачення ситуації, її глибокого усвідомлення або розвиненої інтуїції, здатність до рефлексії та емпатії).

Здійснений аналіз наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних дослідників театального мистецтва, психологів та провідних педагогів дозволяє розуміти поняття «сценічна майстерність майбутніх акторів» як комплексну багаторівневу та структурне утворення, яке охоплює фізіологічно-психологічні аспек-

ти особистості актора і формується в процесі професійної підготовки засобами.

Важливо зазначити, що під словосполученням «майбутні актори» маємо на увазі студентів, які здобувають освітній рівень «бакалавр» та «магістр» у державних, приватних чи комунальних закладах вищої освіти (коледжі, інститути, університети), що здійснюють ліцензійну підготовку фахівців театрального мистецтва в Україні та за її межами. Важливо диференціювати, що «магістр» в українському науковому вимірі визначено як завершений освітньо-кваліфікаційний рівень, який отримує випускник по завершенню закладу вищої освіти III–IV рівня акредитації на основі здобутої попередньо базової вищої освіти «бакалавра» та який здобув поглиблені спеціальні вміння та знання інноваційного характеру, має досвід їх застосування та продукування нового знання для вирішення професійних завдань у певній галузі економіки, культури, освіти тощо [10, с. 198]. Отримання ступеню магістра в Україні означає отримання знань і навичок наукової, педагогічної та дослідницької діяльності. У зарубіжному, американському та європейських освітньо-наукових вимірах «магістр» – академічний ступінь. «Бакалавр» у вітчизняному освітньому просторі – освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі повної загальної середньої освіти здобув поглиблену загальноосвітню підготовку, фундаментальні та професійно-орієнтовані вміння та знання для вирішення типових у певній галузі. В американському та європейському освітньому та науковому вимірі «бакалавр» – освітній ступінь, який свідчить про завершення середньої освіти і дає право до вступу до університету; в Англії – перший вчений ступінь, що присвоюється після університету, в США – ступінь, який надає право для вступу до університету після закінчення чотирьохрічного навчання в коледжі [10, с. 36].

Підкреслимо, що сценічну майстерність, яка пов'язана з мистецтвом виступу, представлення себе на сцені та акторською грою на публіці, ми не ототожнюємо з акторською, оскільки акторська майстерність – мистецтво створення образів (ролей) в театральних та інших видовищних заходах; вид виконавської творчості, а сценічна майстерність поняття ієрархічно вище і ширше, оскільки, як засвідчив аналіз – складне дина-

мічне утворення особистості, яке складають не лише артистизм актора, вміння перевтілюватись, відтворювати образи, але й знання комплексу теоретико-методичних засад процесу театального виступу, застосування фундаментальних практичних умінь та технік презентації образу на сцені його відтворення через експресивно-емоційні зовнішні та внутрішні вияви, залучення до акторської гри та дії комплексу навичок для ефективної й успішної реалізації професійних задач та здатність ефективно взаємодіяти з публікою (аудиторією).

**Висновки і перспективи подальших розвідок.** Здійснене дослідження дозволяє сформулювати висновок про те, що сценічна майстерність є одним із найважливіших складників професійної компетентності та діяльності майбутнього актора, виступає запорукою професійної самореалізації актора та впливає на подальшу професіоналізацію. Важливим етапом для формування сценічної майстерності майбутнього актора є базова та вища професійна підготовка в умовах закладів вищої освіти, які готують акторів театру та інших фахівців театального мистецтва (режисерів, сценаристів, продюсерів тощо). Врахування особливостей формування сценічної майстерності важливе у процесі професійної підготовки майбутніх акторів, а врахування етапності та структури означеного феномену дозволяє підібрати ефективні та якісні форми, методи та засоби для підготовки конкурентоспроможних фахівців театального мистецтва. Серед важливих інструментів формування професійної майстерності майбутнього актора – інноваційні техніки, до яких відносимо хореографічні. Однак окреслений аспект потребує окремого дослідження, що становить перспективу подальших наукових розвідок у даному напрямі.

#### Список бібліографічних посилань

1. Стадніченко Н.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього актора до професійного спілкування: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2018. 20 с.
2. Станиславский К.С. Собрание сочинений. Работа актера над собой (Часть 1). 2015. Том 2.
3. Загвязинский В.А. Педагогическое творчество учителя. Москва: Просвещение, 1987. 37 с.
4. Булатова О.С. Педагогический артистизм: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Академия, 2001. 240 с.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. Бусел В. Т. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
6. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. 640 с.
7. Коленко А.В. Чинники успішного формування навичок сценічного мовлення під час роботи над роллю в класі сценічної мови та акторської майстерності. *ScienceReview*. March, 2018. Vol. 6, 3(10).
8. Гавран І.А. Методичне підгрунття формування професійної акторської майстерності студентів у галузі аудіовізуального мистецтва. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 74–79.
9. Пилогіна Е.И., Тараненко О.Н., Прозорова С.А. Специфика диагностического исследования самооценки как механизма социально-психологической адаптации студента-мигранта в поликультурной среде вуза. *Мир науки, культуры и образования*. 2016. No 2 (57). С. 282–287.
10. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 374 с.
2. Stanislavsky, K.S. (2015). *Collected Works. The work of the actor over himself (Part 1). Volume 2.* (in Rus.).
3. Zagvyazinsky, V.A. (1987). *Pedagogical work of the teacher.* Moscow: Enlightenment. 37 p. (in Rus.).
4. Bulatova, O.S. (2001). *Pedagogical artistry: study. way. for the stud higher pedagog. univ.* Moscow: Academy. 240 p. (in Rus.).
5. Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language. In V. T. Busel (Ed.). Kyiv; Irpen: Perun. 1728 p. (in Ukr.).
6. Pavie, P. (2006). *Dictionary of the theater.* Lviv,. 640 p. (in Ukr.).
7. Kolenko, A.V. (2018). Factors of the successful formation of stage writing skills while working on the role in the class of stage language and acting. *Science Review*. March. 6, 3(10). (in Ukr.).
8. Gavran, I.A. (2017). Methodical basis for the formation of professional acting skills of students in the field of audiovisual art. *Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. Pedagogical sciences*. 2. 74–79. (in Ukr.).
9. Pilyugina, E.I., Taranenko, O.N. Prozorova, S.A. (2016). Specificity of the diagnostic study of self-assessment as a mechanism of social-psychological adaptation of a migrant student in a multicultural environment of the university. *World of Science, Culture and Education*. 2 (57). P. 282–287. (in Russ.).
10. Goncharenko, S.U. (1997). *Ukrainian Pedagogical Dictionary.* Kyiv: Lybid. 374 p. (in Ukr.).

#### References

1. Stadnichenko, N.V. (2018). Organizational-pedagogical conditions of the future actor's preparation for professional communication (PhD dissertation) *Thesis*. Zaporozhzhia; Zaporozhzhia nation. University. 20 p. (in Ukr.).

#### MANKOVSKA Olena,

Postgraduate Student, Kyiv International University

#### FUTURE ACTORS STAGE MASTERY AS A SCIENTIFIC PROBLEM: ANALYTICAL REVIEW

**Summary.** *Introduction. The problem of the peculiarities of the formation of the stage mastery of the actor, reflected both in his performing arts and on professional competence by means of innovative techniques, has not yet found a fundamental imprint in the writings of domestic researchers, and therefore requires a separate analytical review of domestic and foreign theoretical generalizations and studies of meaning and essence the phenomenon of «actor's stage skill», its structure and place in the structure of professional competence of the future actor.*

*Purpose. To find out the meaning and essence of the concept «stage mastery of future actors»; definition of its structure and features in the context of theoretical and practical research of scientists.*

*Methods. Effective and expedient methods of realization of the tasks of the initiated analytical research are the complex of theoretical methods: analysis, synthesis, comparison, generalization and systematization of psychological, pedagogical, philosophical and artistic literature on the issues of formation of stage mastery in general and acting skills in particular; structuring of factual information and research data; prognostic method.*

*Results. The research allows to formulate the conclusion that stage art is one of the most important components of professional competence and activity of the future actor, serves as a guarantee of professional actor self-realization and influences the further professionalization. The analysis of scientific researches of domestic and*

*foreign researchers of theatrical art, psychologists and leading teachers makes it possible to understand the concept of «stage mastery of future actors» as an integrated multilevel and structural formation that covers the physiological and psychological aspects of the actor's personality and is formed in the process of professional training.*

*Originality. The analysis of stages of formation of the stage mastery of the future actor made it possible to distinguish the following structural components: personal; motivational component; cognitive; organizational and procedural; creatively reflexive.*

*Conclusion. An essential stage for forming the stage mastery of the future actor is the basic and higher professional training in the institutions of higher education, which prepare actors of the theater and other specialists in the theatrical art (directors, scriptwriters, producers, etc.). Taking into account the peculiarities of the formation of stage mastery is important in the process of professional training of future actors, and taking into account the stage and structure of this phenomenon allows to develop effective and qualitative forms, methods and means for the preparation of competitive experts in theatrical art.*

**Keywords:** *stage skills; future actors; theatrical art; stages of performance skills development.*

Одержано редакцію 23.07.2019  
Прийнято до публікації 18.08.2019